

Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης
Κυρία Δόμνα – Μαρία Μιχαηλίδου
Σταδίου 29
101 10 Αθήνα

Θέμα:

Προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη σε επίκαιρα θέματα κοινωνικής ασφάλισης που έχουν απασχολήσει την Αρχή και παραμένουν ακόμη εκκρεμή

Αξιότιμη κυρία Υπουργέ,

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, ύστερα από ενδελεχή διερεύνηση μεγάλου αριθμού αναφορών πολιτών έχει αποστείλει σειρά εγγράφων, τόσο στο Γραφείο σας όσο και σε διάφορες Υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης θέτοντας ευρύτερα προβλήματα που έχουν εντοπιστεί και υποβάλλοντας συγκεκριμένες προτάσεις για την επίλυσή τους.

Με το παρόν έγγραφο και με την ευκαιρία και της ανάληψης των καθηκόντων σας ως Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, θέτουμε υπόψη σας, συνοπτικά, τα ζητήματα που παραμένουν εκκρεμή, και για τα οποία ο Συνήγορος του Πολίτη έχει καταθέσει σχετικές νομοθετικές ή οργανωτικές προτάσεις, μνημονεύοντας και τα αποσταλέντα έγγραφα.

Προσβλέπουμε με βεβαιότητα στην απρόσκοπτη συνεργασία των Υπηρεσιών σας, με σκοπό την επίτευξη ενός θετικού αθροίσματος, προς τελικό όφελος των πολιτών, κάτι που ασφαλώς αποτελεί κοινό στόχο.

Ευχαριστώ θερμά και παραμένω στη διάθεσή σας για κάθε περαιτέρω συνεργασία.

Με τιμή

Ανδρέας Ι. Ποττάκης
Συνήγορος του Πολίτη

**ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΕΙ ΤΟΝ
ΣΥΝΗΓΟΡΟ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΓΙΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ Η ΑΡΧΗ ΕΧΕΙ ΥΠΟΒΑΛΕΙ ΣΧΕΤΙΚΕΣ
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ Η ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ**

1. Αντιμετώπιση εκκρεμών αιτημάτων χορήγησης σύνταξης σε περιπτώσεις υπαγωγής ασφαλιστικών οφειλών στον ν.3869/2010

Σχετικά έγγραφα του Συνηγόρου του Πολίτη

- Το υπ' αριθμ. 287266/45683/25-9-2023 έγγραφο προς τη Δ/ση Παροχών Κύριας Σύνταξης του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, το Τμήμα Νομοθεσίας Συντάξεων Μη Μισθωτών του e-ΕΦΚΑ και το Μητροπολιτικό Κέντρο Έκδοσης Συνταξιοδοτικών Αποφάσεων (Συνημ. 1)
- Το υπ' αριθμ. 287266/2901/18-1-2024 έγγραφο προς τη Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Ασφάλισης του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και τη Διεύθυνση Νομοθεσίας και Συντονισμού Συντάξεων του e-ΕΦΚΑ (Συνημ. 2)

Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει λάβει και εξετάζει αναφορές πολιτών οι οποίοι είναι υποψήφιοι συνταξιούχοι-οφειλέτες, έχουν συμπληρώσει τις απαιτούμενες προϋποθέσεις είτε για χορήγηση σύνταξης λόγω γήρατος είτε λόγω αναπηρίας και αναμένουν επί πολλά έτη τη διεκπεραίωση του συνταξιοδοτικού τους αιτήματος, επειδή έχουν υπαγάγει τις ασφαλιστικές τους οφειλές προς τους τ. φορείς κοινωνικής ασφάλισης σε δικαστική ρύθμιση του ν.3869/2010.

Ο e-ΕΦΚΑ σε απάντηση των ανωτέρω συνταξιοδοτικών αιτημάτων των πολιτών ενημερώνει αυτούς με προσωπική επιστολή ότι «δεν είναι δυνατή η ικανοποίηση του συνταξιοδοτικού αιτήματός σας για χορήγηση σύνταξης λόγω γήρατος μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας για την ρύθμιση των οφειλόμενων προς τον e-ΕΦΚΑ εισφορών του (Ν.ΚΑΤΣΕΛΗ), κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ν.4336/2015», θέτοντας εν τοις πράγμασι τους υποψήφιους συνταξιούχους σε δυσμενέστερη θέση και συνακόλουθα διακριτική μεταχείριση από τους υπόλοιπους οφειλέτες υποψήφιους συνταξιούχους εκ μόνου του λόγου της υπαγωγής της οφειλής τους από ασφαλιστικές εισφορές στο ν. 3869/2010.

Το ζήτημα του χειρισμού των συνταξιοδοτικών αιτημάτων ασφαλισμένων-οφειλετών με δικαστική ρύθμιση του ν.4335/2015 έχει απασχολήσει προ πολλού τον ΕΦΚΑ. Η Γενική Δ/ση Απονομής Συντάξεων του ΕΦΚΑ υπέβαλε σχετικό ερώτημα στη Δ/ση Νομικών Υποθέσεων του τ.ΟΑΕΕ αναφορικά με τη διαχείριση της συνταξιοδότησης ασφαλισμένων οι οποίοι έχουν υπαχθεί σε ρύθμιση οφειλών βάσει του ν 4336/2015 περί υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων για τους οποίους έχει εκδοθεί **προσωρινή διαταγή** και εκδόθηκε η με αριθ **8/2017** γνωμοδότηση. Σύμφωνα με τη προαναφερόμενη γνωμοδότηση, ανεξαρτήτως του αν είναι ορθή ή όχι η προσωρινή διαταγή του Ειρηνοδικείου, για τις περιπτώσεις συνταξιούχων, που λαμβάνουν σύνταξη με παρακράτηση των οφειλών τους από τη μηνιαία σύνταξη, εφόσον ορίζεται στην προσωρινή διαταγή η άρση της παρακράτησης των μηνιαίων δόσεων ή η καταβολή ή μη οποιουδήποτε άλλου χρηματικού ποσού, ο φορέας είναι υποχρεωμένος να εκτελεί την προσωρινή διαταγή. Στις περιπτώσεις όπου έχει κατατεθεί αίτημα για σύνταξη, πλην, όμως, δεν έχει εκδοθεί σχετική συνταξιοδοτική απόφαση, λόγω οφειλών που ξεπερνούν τις 20.000€, στη δε προσωρινή διαταγή ορίζεται απλά η αναστολή των καταδικαστικών μέτρων και η διατήρηση της πραγματικής και νομικής κατάστασης των αναφερομένων στην αίτηση περιουσιακών στοιχείων των αιτούντων με την υποχρέωση ή μη καταβολής χρηματικού ποσού, ο φορέας είναι υποχρεωμένος να εκτελεί τη προσωρινή διαταγή, δηλαδή να εισπράττει το αναφερόμενο σε αυτή χρηματικό ποσό, πλην όμως, **η αυτού του περιεχομένου προσωρινή διαταγή δεν υποχρεώνει το φορέα για έκδοση σύνταξης, καθώς οι καταστατικές διατάξεις είναι ρητές και δεν τροποποιούνται από**

τις διατάξεις του ν.3869/2010. Στις περιπτώσεις συνταξιούχων , που λαμβάνουν σύνταξη με παρακράτηση των οφειλών του από τη μηνιαία σύνταξη, εφόσον ορίζεται στην προσωρινή διαταγή η άρση της παρακράτησης των μηνιαίων δόσεων ή η καταβολή ή μη οποιοδήποτε άλλου χρηματικού ποσού, ο φορέας είναι υποχρεωμένος να εκτελεί την προσωρινή διαταγή.

Μεταγενέστερα και ενώ πληθαίνει η έκδοση **οριστικών δικαστικών αποφάσεων** κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ν.3869/2010 και ν.4335/2015 που πολλές εξ αυτών διαγράφουν μέρος ή το σύνολο της οφειλής από ασφαλιστικές εισφορές σε τ. φορέα μη μισθωτών , η Γενική Δ/νση Απονομής Συντάξεων απευθύνει νεότερο αίτημα (α.π.960263/2018) στη Δ/νση Νομικών Υποθέσεων, η οποία με το α.π.1306986/1-11-2019 έγγραφό της διατυπώνει εκ νέου τις ίδιες απόψεις με αυτές που διατυπώθηκαν στην αριθ. 8/2017 γνωμοδότηση, προσθέτοντας ότι :« ... ανεξαρτήτως του εάν είναι ορθή ή όχι η απόφαση του εκάστοτε Ειρηνοδικείου, για τους συνταξιούχους, είτε έχει χορηγηθεί σύνταξη, είτε εκκρεμεί η χορήγησή της, φρονώ ότι, σε κάθε περίπτωση, **δεν μπορούν να τροποποιηθούν οι καταστατικές μας διατάξεις, στα πλαίσια του ν.3689/2010 ήτοι ούτε μπορούν να τροποποιηθούν οι συνταξιοδοτικές αποφάσεις, αλλά ούτε να χορηγηθεί σύνταξη, εάν εκκρεμεί η σχετική αίτηση, δεδομένου, επιπρόσθετα ότι με το ν.4611/2019 δόθηκε η δυνατότητα να τακτοποιηθούν οι εν λόγω υποθέσεις, με ευμενέστατους όρους, και θα πρέπει να διαβιβαστεί το εν λόγω ερώτημα στο αρμόδιο Υπουργείο προκειμένου να δοθούν οδηγίες για τα επιμέρους ζητήματα**», το οποίο τελικώς ετέθη από τη Δ/νση Νομοθεσίας και Συντονισμού Συντάξεων του e-ΕΦΚΑ στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης με το α.π.**170638/5-4-2023** έγγραφο.

Η Αρχή με το α.π.287266/2901/18-1-2024 έγγραφό της, **το οποίο και επισυνάπτουμε**, επισημαίνει ότι η διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής των διατάξεων του ν. 3869/2010 ως προς τα δυνάμενα προς υπαγωγή χρέη, προστιθεμένων και των οφειλών από ασφαλιστικά χρέη κρίθηκε επιβεβλημένη από τον νομοθέτη, προκειμένου να επιτευχθεί ο προστατευτικός σκοπός των ρυθμίσεων του ν. 3869/2010, (σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του ν.3869/2010: **προστασία πρώτης κατοικίας**, απαλλαγή του οφειλέτη, υπό προϋποθέσεις, από τα χρέη του και **επάνοδος του στην οικονομική και κοινωνική ζωή του τόπου**),, καθώς τυχόν απαλλαγή από τα χρέη προς ιδιώτες με διατήρηση των μέχρι πρότινος εξαιρουμένων χρεών θα καθιστούσε άνευ ουσιαστικού αποτελέσματος τυχόν επιτυγχανόμενη απαλλαγή του οφειλέτη, ο οποίος θα εξακολουθούσε να βαρύνεται με τα εξαιρούμενα χρέη¹. Η διαδικασία ρυθμίσεως των χρεών του ν. 3869/2010 δεν είναι διαδικασία αποδόσεως ή μη συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων, δηλαδή δεν εξαρτάται από την υπαγωγή σε αυτόν το νόμο, αν ο οφειλέτης θα λάβει σύνταξη, αλλά από αυτόν τον νόμο εξαρτάται μόνο η ρύθμιση των χρεών του συμπεριλαμβανομένων και των χρεών προς ασφαλιστικά ταμεία². **Το ζήτημα της γέννησης ή μη συνταξιοδοτικού δικαιώματος αφορά τον κοινωνικοασφαλιστικό νομοθέτη.**

Επιπλέον τονίστηκε ότι με την, πέραν κάθε εύλογου χρόνου, καθυστέρηση αντιμετώπισης των εκκρεμών συνταξιοδοτικών αιτήσεων των ασφαλισμένων-οφειλετών του e-ΕΦΚΑ που ενέταξαν τις ασφαλιστικές τους οφειλές στο ρυθμιστικό πλαίσιο του ν.3869/2010 διακυβεύεται η επιβίωση αυτών και είναι ορατός ο κίνδυνος της πλήρους αποστέρησης του συνταξιοδοτικού δικαιώματος αυτών.

Έτσι, ενώ από τη μια το κοινωνικό κράτος με τις διατάξεις του ν.4335/2015 (για την προστασία της πρώτης κατοικίας) μεριμνά για τον απεγκλωβισμό του πολίτη από την υπερχρέωση με απώτερο στόχο την αποφυγή της κοινωνικής περιθωριοποίησής του, από την άλλη η ύπαρξη πλήθους νομοθετικών πλαισίων που αφορούν στη διαδικασία ρύθμισης των χρεών από ασφαλιστικές εισφορές, δεν τυγχάνουν όμοιας αντιμετώπισης από τον κοινωνικοασφαλιστικό νομοθέτη όταν επέρχεται ο ασφαλιστικός κίνδυνος με αποτέλεσμα η δημιουργία «οφειλετών πολλαπλών ταχυτήτων».

¹ ΑΠ 997/2023.

² ΑΠ 997/2023 ο.π.

Με αυτό τον τρόπο, **οκτώ έτη μετά τη ψήφιση του ν.4335/2015** οδηγούμαστε στο παράδοξο να υπάρχουν υποψήφιοι συνταξιούχοι-οφειλέτες με δικαστική ρύθμιση οφειλών του ν.3869/2010, ακόμα και αν η οφειλή τους δεν υπερβαίνει τα όρια που ορίζονται στην κείμενη νομοθεσία (άρθρο 61 του ν.3863/2010, άρθρο 116 του ν. 5078/2023) και ο νομοθέτης δεν τους εξαιρεί από την άσκηση και απόλαυση του συνταξιοδοτικού τους δικαιώματος, να στερούνται τελικά της συντάξεώς τους, παρ' ότι έχει επέλθει για αυτούς ο ασφαλιστικός κίνδυνος, με αποτέλεσμα να μην είναι εφικτή η επιβίωσή τους.

Πρόταση του Συνηγόρου του Πολίτη

Κατόπιν τούτου ο Συνήγορος του Πολίτη, χωρίς να παραγνωρίζει τις δυσκολίες διαχείρισης του θέματος και προκειμένου η συγκεκριμένη κατηγορία οφειλετών, η οποία ενέταξε τις οφειλές από ασφαλιστικές εισφορές στον Ν.4335/2015 για τη διάσωση της πρώτης κατοικίας, να μην υφίσταται διακριτική μεταχείριση έναντι των λοιπών οφειλετών του e-ΕΦΚΑ που ρύθμισαν τα χρέη τους στο πλαίσιο λοιπών εθνικών ρυθμιστικών πλαισίων, θεωρεί ότι είναι άμεση ανάγκη να δοθούν διευκρινιστικές οδηγίες στον e-ΕΦΚΑ για την αντιμετώπιση των εκκρεμών αιτήσεων και συνακόλουθα τον απεγκλωβισμό των πολιτών από την συνεχόμενη κατάσταση αναμονής. Εναλλακτικά, να εξεταστεί η περίπτωση **θέσπισης ειδικής νομοθετικής διάταξης**, ώστε να είναι τελικώς δυνατή η έναρξη καταβολής σύνταξης σε κάθε ασφαλισμένο-οφειλέτη του e-ΕΦΚΑ χωρίς διακρίσεις, οποιοδήποτε νομικό πλαίσιο ρύθμισης ασφαλιστικών οφειλών και αν έχει επιλέξει έκαστος. Για τις περιπτώσεις που από οριστικές δικαστικές αποφάσεις ορίζεται διαγραφή μέρους ή του συνόλου της οφειλής από ασφαλιστικές οφειλές θα μπορούσε να εξεταστεί το ενδεχόμενο να δίνεται η δυνατότητα στους υποψήφιους συνταξιούχους, μετά από αίτησή τους να ζητούν τον συνυπολογισμό μέρους ή του συνόλου του χρόνου ασφάλισης που απαιτείται για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος, με αντίστοιχη καταβολή των οφειλόμενων ασφαλιστικών εισφορών.

2. Η τύχη των οφειλών όσων ενταγμένων στον Εξωδικαστικό Μηχανισμό του Ν. 4738/2020 έχουν υποβάλει ή θα υποβάλουν αίτηση συνταξιοδότησης

Σχετικό έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη

- Το υπ' αριθμ. πρωτ. 341675/60147/6.12.2023 έγγραφο προς τη Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Ασφάλισης και τη Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και προς τη Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (Συνημ. 3)

Με το παραπάνω έγγραφο (αριθμ. πρωτ. 341675/60147/6.12.2023) θέσαμε το ζήτημα της τύχης των οφειλών όσων ενταγμένων στον Εξωδικαστικό Μηχανισμό του Ν. 4738/2020 φυσικών προσώπων έχουν υποβάλει ή θα υποβάλουν αίτηση συνταξιοδότησης. Το ζήτημα τέθηκε στην Ανεξάρτητη Αρχή από πολίτη που αφενός είχε υποβάλει αίτηση συνταξιοδότησης λόγω γήρατος από το 2021 και αφετέρου είχε ενταχθεί στον Εξωδικαστικό Μηχανισμό του Ν. 4738/2020, εγκαταλείποντας ρύθμιση του Ν. 4611/2019 προκειμένου να καταβάλλει μικρότερη μηνιαία δόση. Εντός του 2023, όμως, πληροφορήθηκε ότι τον Φεβρουάριο του ίδιου έτους η Γενική Διεύθυνση Εισφορών του e-ΕΦΚΑ είχε εκδώσει έγγραφο σύμφωνα με το οποίο το ύψος των παρακρατηθησόμενων από τη σύνταξη οφειλών θα υπολογίζεται σαν να χάθηκε η ένταξη στον Μηχανισμό κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης, δηλαδή με συνυπολογισμό όλων των πρόσθετων τελών και προσαυξήσεων που θα είχαν αναβιώσει σε περίπτωση έκπτωσης από τον Μηχανισμό κατά την ημερομηνία αυτή εάν ο πολίτης δεν τηρούσε τις υποχρεώσεις του από τον Μηχανισμό. Ως αιτιολογία της διδόμενης αυτής κατεύθυνσης αναφέρεται ότι οι οφειλές παρακρατώνται από τη σύνταξη με διαφορετικό τρόπο από αυτόν του Εξωδικαστικού Μηχανισμού, καθώς

και ότι οι διατάξεις του Μηχανισμού αυτού δεν περιλαμβάνουν πρόβλεψη για συνταξιοδότηση με διατήρηση της οφειλής στη συγκεκριμένη ρύθμιση όπως, αντίθετα, προέβλεπαν οι διατάξεις άρθρου 9 του Ν. 4611/19 για τη ρύθμιση των άρθρων 1 επ. εκείνου του Νόμου. Το ζήτημα αφορά, βέβαια, και πολίτες που εντάχθηκαν ή θα ενταχθούν στον Εξωδικαστικό Μηχανισμό του Ν. 4738/2020 και υπέβαλαν ή θα υποβάλουν αίτηση συνταξιοδότησης μετά από την ένταξη αυτή.

Η Ανεξάρτητη Αρχή, με το παραπάνω έγγραφο, επισήμανε, μεταξύ άλλων, ότι η δοθείσα από τον e-ΕΦΚΑ κατεύθυνση οδηγεί όλους τους ενταγμένους και ενταχθησόμενους στον Εξωδικαστικό Μηχανισμό πολίτες, εάν δεν μπορέσουν να προεξοφλήσουν εντός του Μηχανισμού το σύνολο των υπόλοιπων δόσεων της ρύθμισης πριν η συνταξιοδοτική Υπηρεσία αναλάβει να προσδιορίσει το ύψος των οφειλών τους προς παρακράτηση από τη σύνταξή τους, στο να βλέπουν να ανατρέπονται αναδρομικά τα αποτελέσματα της Σύμβασης αναδιάρθρωσής τους παρότι οι ίδιοι ήταν συνεπείς στην εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους. Η δε εναλλακτική τού να μην υποβάλει ορισμένος πολίτης αίτηση συνταξιοδότησης προτού μπορέσει να εξοφλήσει όλες τις μηνιαίες δόσεις του Μηχανισμού συνεπάγεται για τον ίδιο απώλεια αντίστοιχων μηνιαίων ποσών σύνταξης.

Επιπλέον, επισημάνθηκε ότι εγείρονται ζητήματα παραβίασης της συνταγματικής αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του καλόπιστου πολίτη ειδικά για όσους, όπως ο αναφερόμενος στην Αρχή πολίτης, από πλάνη εγκατάλειψε την εξυπηρέτηση ρύθμισης του Ν. 4611/2019 και εντάχθηκε στον Εξωδικαστικό Μηχανισμό προτού εκδοθεί και τού γίνει γνωστό το ως άνω έγγραφο τής Γενικής Διεύθυνσης Εισφορών του e-ΕΦΚΑ, με συνέπεια να έχει χάσει δια παντός την προβλεπόμενη από τις διατάξεις του άρθρου 9 του Νόμου εκείνου δυνατότητα προσδιορισμού των οφειλών του χωρίς απώλειες των εκπτώσεων της ρύθμισης στη συνταξιοδοτική διαδικασία (δυνατότητα που ακριβώς λείπει από το νομικό πλαίσιο του Εξωδικαστικού Μηχανισμού).

Πρόταση Συνηγόρου του Πολίτη

Για τους λόγους αυτούς, η Ανεξάρτητη Αρχή κρίνει επιβεβλημένη τη θέσπιση διάταξης που να ορίζει ότι για τις ανάγκες της εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 61 του Ν. 3863/2010 (όπως ισχύει) λαμβάνονται υπόψη οι εκάστοτε κρίσιμες κοινωνικοασφαλιστικές οφειλές **όπως αυτές διαμορφώθηκαν εντός του Εξωδικαστικού Μηχανισμού του Ν. 4738/2020**, δηλαδή χωρίς απώλειες εκπτώσεων. Περαιτέρω, σκόπιμη κρίνεται και η προσθήκη διάταξης που να προβλέπει ότι **σε περίπτωση διακοπής της καταβολής της σύνταξης για οποιονδήποτε λόγο, ο οφειλέτης συνεχίζει να υπάγεται στη ρύθμιση του εν λόγω Μηχανισμού.**

3. Ζητήματα διαχείρισης αιτημάτων περί εφαρμογής των διατάξεων που διέπουν την παραγραφή αξιώσεων του e-ΕΦΚΑ από εισφορές

Σχετικό έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη

- Το υπ' αριθμ. πρωτ. 342371/18103/11.4.2024 έγγραφο προς τη Γενική Διεύθυνση Εισφορών και το Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (ΚΕΑΟ) του e-ΕΦΚΑ (Συνημ. 4)

Με το παραπάνω έγγραφο (αριθμ. πρωτ. 342371/18103/11.4.2024) θέσαμε τα παρακάτω ζητήματα διαχείρισης αιτημάτων πολιτών περί εφαρμογής των διατάξεων που διέπουν την παραγραφή αξιώσεων του e-ΕΦΚΑ από εισφορές:

(1) Αιτήσεις πολιτών περί παραγραφής αξιώσεων του e-ΕΦΚΑ από εργοδοτικές εισφορές **παραμένουν εκκρεμείς και δεν απαντώνται** εκτός αν συνοδεύονται από αίτημα για χορήγηση Αποδεικτικού Ασφαλιστικής Ενημερότητας (ΑΑΕ) ή Βεβαίωσης Οφειλής (ΒΟ), αρμόδιοι δε υπάλληλοι ενημερώνουν τους πολίτες ότι αναμένεται η θέση σε παραγωγική λειτουργία ενός νέου λογισμικού για τον αυτοματοποιημένο έλεγχο της συμπλήρωσης ή μη του χρόνου παραγραφής (αναφορά στο νέο αυτό λογισμικό γίνεται και στο υπ' αρ. πρωτ. 135951/Σ.41846/21-3-2023 Γενικό Έγγραφο του ΚΕΑΟ και της Γενικής Διεύθυνσης Εισφορών e-ΕΦΚΑ), ενώ πρέπει να εφαρμόζονται οι γενικές προθεσμίες του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και η γενική αρχή της χρονικής προτεραιότητας ανεξαιρέτως και για τις εν λόγω αιτήσεις.

(2) Σε πολλές τουλάχιστον περιπτώσεις μερικές ή ολικές απορρίψεις αιτημάτων που αφορούν παραγραφή αξιώσεων του e-ΕΦΚΑ **δεν φέρουν αιτιολογία στο σώμα της απόρριψης ούτε συνοδεύονται από κοινοποίηση της σχετικής Έκθεσης Ελέγχου ή άλλου εγγράφου αποτύπωσης του θεμελίου της απόρριψης στον αιτούμενο**, ενώ τόσο ο Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας επιβάλλει όσο και η δυνατότητα αποτελεσματικής άσκησης δικαιωμάτων που εμπίπτουν στα άρθρα 10 παρ. 1 (αναφέρεσθαι στις διοικητικές Αρχές) και 20 παρ. 1 του Συντάγματος (παροχή έννομης προστασίας από τη Δικαιοσύνη) προϋποθέτει να μπορεί ο αιτούμενος να γνωρίζει το νομικό και πραγματικό θεμέλιο απόρριψης της αίτησής του.

(3) Διαπιστώθηκε σε κάποιες περιπτώσεις δυστοκία ή άρνηση αρμοδίων υπαλλήλων να εισαγάγουν προς συζήτηση στην αρμόδια Επιτροπή ενδικοφανείς προσφυγές («ενστάσεις») κατά απορρίψεων αιτημάτων για παραγραφή, το δε σχέδιο απάντησης επί αίτησης περί παραγραφής το οποίο είναι συνημμένο στο υπ' αρ. πρωτ. 75110/Σ22991/14-02-2023 Γενικό Έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης Εισφορών e-ΕΦΚΑ, **αντί να πληροφορεί τους ενδιαφερόμενους για τη δυνατότητα άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής, περιέχει την εξής δυνητικά παραπλανητική για τους πολίτες καταληκτική φράση:** «Για οποιαδήποτε αμφισβήτηση επί μη παραγραφέντων [sic] βεβαιωμένων στο ΚΕΑΟ οφειλών σας μπορείτε να ασκήσετε ανακοπή κατά τα ειδικώς προβλεπόμενα από τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων».

Σε σχέση με το τελευταίο ζήτημα, η Ανεξάρτητη Αρχή επισήμανε ότι **κάθε έγγραφο με το οποίο ο e-ΕΦΚΑ αποφασίζει επί αίτησης προσώπου για εφαρμογή των διατάξεων περί παραγραφής σε υπόθεση είτε βεβαιωμένων είτε μη βεβαιωμένων (πραγματικών, φερόμενων ή αμφισβητούμενων) οφειλών από εισφορές, αν δεν επαναλαμβάνει απλώς απάντηση που είχε δοθεί με προηγούμενο όμοιο έγγραφο και βάσει της τότε έρευνας για την υπόθεση, συνιστά εκτελεστή διοικητική πράξη, καθώς στηρίζεται σε εξέταση νομικών και πραγματικών δεδομένων συναρτώμενων με τους όρους εφαρμογής των περί παραγραφής διατάξεων και συνεπάγεται έννομες συνέπειες ή/και τον αποκλεισμό επέλευσης τέτοιων συνεπειών.** Κάθε δε διοικητική πράξη «που παράγει έννομα αποτελέσματα έναντι των διοικουμένων» είναι εκτελεστή, ανεξάρτητα από το αν αυτή η δήλωση βούλησης περιέχεται σε έγγραφο με τίτλο ή περιεχόμενο που ενδεικνύει την εκτελεστότητα αυτή (π.χ. «Απόφαση», «Πράξη» κλπ.) ή όχι. Σε κάθε δε περίπτωση, η κρίση για το αν ορισμένη ενδικοφανής προσφυγή ασκήθηκε παραδεκτά, ή μη, ανήκει στην αρμόδια Επιτροπή και όχι στην περιφερειακή Υπηρεσία που εξέδωσε την απορριπτική απάντηση: η άρνηση αυτού του δεδομένου θα ισοδυναμούσε με παροχή δυνατότητας στις περιφερειακές Υπηρεσίες να καταστήσουν απαντήσεις τους ή κατηγορίες απαντήσεων τους ανέλεγκτες από την Επιτροπή.

Για τους λόγους αυτούς, η Ανεξάρτητη Αρχή πρότεινε:

(1α) την αποστολή οδηγιών προς όλες τις Υπηρεσίες του e-ΕΦΚΑ με αρμοδιότητες εξέτασης αιτήσεων περί παραγραφής αξιώσεων του για εργοδοτικές εισφορές μισθωτών, ώστε να επιστηθεί η προσοχή των αρμοδίων υπαλλήλων στο ότι ο νόμος επιβάλλει τη διεκπεραίωση και των αιτήσεων αυτών εντός των κοινών προθεσμιών του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (με τα υπάρχοντα μέσα),

(1β) να αναστέλλονται οι διαδικασίες αναγκαστικής είσπραξης και συμψηφισμού για τις οφειλές για τις οποίες έχει υποβληθεί αίτηση περί παραγραφής και έχει παρέλθει άπρακτη η νόμιμη προθεσμία χωρίς υπαιτιότητα του αιτούμενου,

(2) οποιαδήποτε απάντηση επί αίτησης περί παραγραφής είτε να φέρει στο σώμα της επαρκή και αναλυτική αιτιολογία είτε να κοινοποιείται συνοδευόμενη από την σχετική υπηρεσιακή Έκθεση Ελέγχου, ή από άλλα στοιχεία από τον διοικητικό φάκελο επαρκή για την πλήρη αιτιολόγηση της απάντησης, σε καμία δε περίπτωση να μη δίδονται προφορικές «απαντήσεις» ή «αιτιολογήσεις»,

(3) να τροποποιηθεί η καταληκτική φράση του συνημμένου στο Γενικό Έγγραφο υπ' αρ. πρωτ. 75110/Σ22991/14-02-2023 της Γενικής Διεύθυνσης Εισφορών e-ΕΦΚΑ σχεδίου απάντησης ώστε το αιτούμενο πρόσωπο να πληροφορείται μόνο για τη δυνατότητά του να ασκήσει ενδικοφανή προσφυγή κατά της κρίσης επί της αίτησής του και να δοθούν οδηγίες προς τις περιφερειακές Υπηρεσίες του Φορέα ώστε να εισάγουν προς συζήτηση κάθε σχετική ενδικοφανή προσφυγή στην εκάστοτε αρμόδια Επιτροπή.

4 Περιπτώσεις συνταξιούχων ΟΓΑ, που δικαιώνονται σύνταξη θανάτου από άλλο Ταμείο

Σχετικά έγγραφα Συνηγόρου του Πολίτη

- Το υπ' αριθμ. 304350/60409/4.11.2021 έγγραφο προς τη Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Ασφάλισης του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και προς την Γενική Διεύθυνση Συντάξεων του e - ΕΦΚΑ (Συνημ. 5)
- Το υπ' αριθμ. πρωτ. 304350/60510/6.11.2022 έγγραφο προς τον Υφυπουργό Κοινωνικής Ασφάλισης κ. Παναγιώτη Τσακλόγλου και προς τον Διοικητή του e- ΕΦΚΑ (Συνημ. 6)

Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει λάβει και εξετάσει αναφορές από συνταξιούχους οι οποίοι λαμβάνουν, εξ ιδίου δικαιώματος, σύνταξη από τον τ. ΟΓΑ, και παράλληλα δικαιώνονται σύνταξη θανάτου από άλλο πρώην Ταμείο, οι οποίοι ζητούν την παρέμβαση της Αρχής εκφράζοντας την δυσφορία τους για το γεγονός ότι με το ισχύον σήμερα νομοθετικό καθεστώς, (εφαρμογή του άρθρου 12 του ν. 4387/2016, όπως ισχύει), η ύπαρξη της εξ ιδίου δικαιώματος σύνταξης από τον ΟΓΑ, έχει ως αποτέλεσμα την μείωση του συνολικού ποσού που προκύπτει από το άθροισμα των δύο καταβαλλόμενων συντάξεων, μετά την τριετία, σε τέτοιο ύψος, ώστε το ποσόν αυτό να υπολείπεται ακόμη και του ποσού της σύνταξης που θα χορηγούνταν στον επιζώντα σύζυγο εάν ελάμβανε την μία μόνο εκ των δύο συντάξεων

Η Αρχή έθεσε το ζήτημα αυτό στην Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων με το με αριθμ. πρωτ.304350/60409/4.11.2021 έγγραφο, αντίγραφο του οποίου επισυνάπτεται.

Στην απάντησή της η παραπάνω Υπηρεσία, με το με αριθμ. πρωτ. Φ.80000/26406/18.3.2022 έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης Κοινωνικής Ασφάλισης, στο οποίο παρατίθεται αναλυτικά το υφιστάμενο νομοθετικό καθεστώς, ουσιαστικά επιβεβαιώνει την παραπάνω επισήμανση της Αρχής, τονίζοντας, παράλληλα μεταξύ άλλων και ότι

«η σύνταξη του πρώην ΟΓΑ εμπεριέχει σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 2458/1997 τμήμα βασικής σύνταξης του άρθρου 4 του ν. 4169/1961, η οποία σύμφωνα με τις ίδιες ανωτέρω καταστατικές διατάξεις του ΟΓΑ δεν μπορεί να σωρευτεί με άλλη σύνταξη και περικόπτεται».

Περαιτέρω στο παραπάνω απαντητικό έγγραφο επισημαίνεται ότι,

«στις νέες διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 4387.2016 υφίσταται και η προστασία του κατώτατου ορίου σύνταξης θανάτου το οποίο ανεξάρτητα από την λήψη άλλης σύνταξης εξ ιδίου δικαιώματος, εξακολουθεί να ανέρχεται και μετά την πρώτη ζετία σε ποσό κυμαινόμενο από 360 έως 384 ευρώ ανάλογα με το χρόνο ασφάλισης του θανόντος», καταλήγει δε με την επισήμανση ε ότι, «το ανωτέρω νομοθετικό πλαίσιο όπως έχει ερμηνευτεί με τη πρόσφατη εγκύκλιο κρίνεται απολύτως νόμιμο και επαρκές και κινείται στα πλαίσια της επαναφοράς της αρχής της ίσης μεταχείρισης των συνταξιούχων»

Όπως, όμως, υποστηρίζει ο Συνήγορος του Πολίτη στο δεύτερο των ανωτέρω εγγράφων του (το υπ' αριθμ. πρωτ. 304350/60510/6.11.2022), το οποίο έχει απευθύνει στον Υφυπουργό Κοινωνικών Υποθέσεων, για το συγκεκριμένο ζήτημα η Αρχή δεν θέτει ζήτημα νομιμότητας όσο αφορά τις ενέργειες της Διοίκησης, στο πλαίσιο εφαρμογής του δεδομένου ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου.

Με την προκείμενη παρέμβασή του ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των εκ του Συντάγματος και του νόμου αρμοδιοτήτων του, επιχειρεί να τονίσει και να αναδείξει τη στρέβλωση που έχει παρεισφρήσει στην συνταξιοδοτική νομοθεσία συνεπεία της οποίας προκύπτει το παράδοξο, αντιφατικό και εν πολλοίς παράλογο φαινόμενο, κατά το οποίο η συνύπαρξη σύνταξης εξ ιδίου δικαιώματος και σύνταξης εκ μεταβιβάσεως, (θανάτου), να έχει σαν αποτέλεσμα την χορήγηση μικρότερου συνολικά ποσού σύνταξης, από αυτήν που θα δικαιωνόταν ο επιζήσας σύζυγος εάν δεν είχε δικαιωθεί, ή δεν είχε αιτηθεί τη θεμελιωμένη σύνταξη εξ ιδίου δικαιώματος, και έμενε μόνο με την σύνταξη θανάτου.

Με άλλα λόγια η συμμετοχή της/ του στην παραγωγική διαδικασία, ως αγρότη, και η ασφάλισή της/του γι' αυτό, τελικά αντί να αυξάνει, **έστω και στοιχειωδώς ανταποδοτικά**, το συνολικό ποσό της σύνταξης, τελικά, με έκπληξη του αντιλαμβάνεται ότι σε αντίθεση με κάθε εύλογη προσμονή, το μειώνει, γεγονός που αναντίρρητα, θεωρούμε, αντιστρατεύεται ευθέως τις βασικές αρχές της κοινωνικής ασφάλισης, αφού κλονίζει την εμπιστοσύνη των ασφαλισμένων σε αυτή, λειτουργεί υπονομευτικά στην αρχή της υποχρεωτικότητας της ασφάλισης και εν πάση περιπτώσει σε καμία περίπτωση δεν συνάδει με την επιταγές της αρχής της ίσης μεταχείρισης, αλλά μάλλον το αντίθετο, αφού αντίθετα με ό, τι συμβαίνει σχεδόν σε όλες τις άλλες περιπτώσεις συνταξιούχων, στην προκείμενη περίπτωση η ύπαρξη σύνταξης εξ ιδίου δικαιώματος μειώνει αντί να αυξάνει το συνολικό ποσό της συνταξιοδοτικής παροχής.

Πρόταση Συνηγόρου του Πολίτη

Με βάση τα προεκτεθέντα, ο Συνήγορος του Πολίτη, για την επίλυση του υφιστάμενου προβλήματος, προτείνει να προβλεφθεί νομοθετικά ότι,

σε κάθε περίπτωση το συνολικό καταβαλλόμενο ποσό και από τις δύο συντάξεις που χορηγείται στον επιζώντα σύζυγο δεν θα μπορεί να υπολείπεται του ποσού της σύνταξης

λόγω θανάτου που θα ελάμβανε εάν δεν υπήρχε και η σύνταξη εξ ιδίου δικαιώματος, προσαυξημένου κατά 10%.

5. Υπέρμετρη καθυστέρηση της προβλεπόμενης μείωσης των συντάξεων χρείας μετά την πρώτη τριετία στις περιπτώσεις που ο επιζών των συζύγων εργάζεται ή λαμβάνει σύνταξη από οποιαδήποτε πηγή

Σχετικό έγγραφο Συνηγούρου του Πολίτη

- Το υπ' αριθμ. 303389/70071/22.12.2022 έγγραφο προς τη Γενική Διεύθυνση Πληροφορικής και Επικοινωνιών με κοινοποίηση στο Γραφείο Υποδιοικητή e-ΕΦΚΑ (Συνημ. 7)

Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει λάβει αναφορές από πολίτες, οι οποίοι διαμαρτύρονται διότι παρά την παρέλευση μεγάλου χρονικού διαστήματος, που μπορεί να προσεγγίζει και τα τρία (3) έτη δεν έχει πραγματοποιηθεί η προβλεπόμενη μείωση της σύνταξης λόγω χρείας που τους χορηγείται.

Όπως είναι γνωστό με τη διάταξη του άρθρου 12 παρ. 5^α του ν. 4387/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 19 παρ.4 του ν. 4611/2019 προβλέφθηκε η καταβολή στον επιζώντα σύζυγο ολόκληρου του ποσού σύνταξης για μια τριετία. Μετά την πάροδο της τριετίας, εάν ο επιζών εργάζεται ή συνταξιοδοτείται ή λαμβάνει σύνταξη από οποιαδήποτε πηγή, καταβάλλεται το 50% της σύνταξης.

Μετά από αλληλογραφία τόσο των ίδιων των ενδιαφερόμενων όσο και του Συνηγούρου του Πολίτη με τις αρμόδιες Τοπικές Διευθύνσεις καθώς και με το Τμήμα Εκκαθάρισης και Πληρωμής Συντάξεων λόγω Θανάτου της Διοίκησης του e-ΕΦΚΑ, ενημερωθήκαμε ότι η σχετική μείωση «αναμένεται να γίνει αυτοματοποιημένα από το ίδιο το λογισμικό του e-efka» και η σχετική εφαρμογή βρίσκεται σε διαδικασία υλοποίησης, χωρίς ωστόσο να μπορεί να προσδιοριστεί ο ακριβής χρόνος που θα τεθεί σε λειτουργία.

Ο Συνήγορος του Πολίτη συνέταξε και απέστειλε το αριθμ. 303389/70071/22.12.2022 έγγραφο προς τη Γενική Διεύθυνση Πληροφορικής και Επικοινωνιών με κοινοποίηση στο Γραφείο Υποδιοικητή e-ΕΦΚΑ, αντίγραφο του οποίου επισυνάπτεται, στο οποίο επισημαίνεται ότι η επί σειρά ετών αναμονή λειτουργίας μιας μηχανογραφικής εφαρμογής προκειμένου να διεκπεραιωθούν εκκρεμείς συνταξιοδοτικές περιπτώσεις, έρχεται σε πλήρη αντίθεση με την αρχή της χρηστής διοίκησης και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του διοικούμενου και δυσχεραίνει την κοινή προσπάθεια δημιουργίας των προϋποθέσεων εκείνων που θα συμβάλουν στην καθιέρωση μιας εποικοδομητικής σχέσης του πολίτη με τη διοίκηση στηριζόμενη στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης.

Επιπρόσθετα τονίστηκε ότι η δημιουργία κατάλληλου λογισμικού για τη διεύθυνση των συγκεκριμένων εκκρεμοτήτων εκκρεμεί εδώ και έξι (6) έτη. Ως αποτέλεσμα αυτού, όπως μας έχει επισημανθεί και στις αναφορές των πολιτών, συνταξιούχοι λαμβάνουν το πλήρες ποσό σύνταξης, για το οποίο φορολογούνται και το οποίο υπάρχει η πιθανότητα να κληθούν να επιστρέψουν όταν τεθεί σε λειτουργία η σχετική εφαρμογή. Η δε επιστροφή του συγκεκριμένου ποσού, είτε γίνει εφάπαξ είτε με παρακράτηση ποσών συντάξεων θα δημιουργήσει αναστάτωση στον οικογενειακό τους προγραμματισμό από την αιφνίδια απομείωση του μηνιαίου εισοδήματός τους, χωρίς δική τους υπαιτιότητα. Παράλληλα οι πολίτες θα αναγκαστούν να προβούν με δικά τους έξοδα σε τροποποιητικές φορολογικές δηλώσεις.

Σε κάθε περίπτωση η καθυστέρηση επίλυσης των σχετικών ζητημάτων λειτουργεί επιβαρυντικά και για την ίδια τη λειτουργία των Τοπικών Διευθύνσεων του e-ΕΦΚΑ αφού οι Τοπικές Διευθύνσεις γίνονται αποδέκτες επαναλαμβανόμενων οχλήσεων, διαμαρτυριών και

προστριβών με πολίτες που αδυνατούν να κατανοήσουν πως μετά την πάροδο έξι (6) ετών η σχετική μηχανογραφική εφαρμογή εξακολουθεί να είναι σε εκκρεμότητα.

Η υπέρμετρη καθυστέρηση εφαρμογής της μείωσης της σύνταξης λόγω θανάτου μετά την πάροδο της τριετίας, εάν ο επιζών εργάζεται ή συνταξιοδοτείται ή λαμβάνει σύνταξη από οποιαδήποτε πηγή, συνιστά, κατά τη γνώμη του Συνηγόρου του Πολίτη, κακοδιοίκηση. Ο χρόνος αναμονής είναι υπερβολικά μεγάλος, και συγχρόνως ιδιαίτερα επαχθής, ως προς τα αποτελέσματα που θα επιφέρει η καθυστερημένη εφαρμογή του για τους ενδιαφερόμενους και θιγόμενους πολίτες.

Πρόταση του Συνηγόρου του Πολίτη

1. Όσον αφορά το διάστημα μέχρι την ολοκλήρωση της αναμενόμενης μηχανογραφικής εφαρμογής

Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει ζητήσει, με την προαναφερόμενο έγγραφό του ενημέρωση ως προς το χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης και έναρξης λειτουργίας της σχετικής εφαρμογής, επισημαίνοντας την ανάγκη τούτο να γίνει στο άμεσο χρονικό διάστημα, προτείνοντας την «χειροκίνητη» διαδικασία, ως εναλλακτικό τρόπο διαχείρισης των εκκρεμών περιπτώσεων, εφόσον καθυστερεί υπέρμετρα και έως ότου ολοκληρωθεί η σχετική μηχανογραφική εφαρμογή.

2. Όσον αφορά το ενδεχόμενο αναδρομικής αναζήτησης των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών

Περαιτέρω, και δεδομένου ότι κατά το διάστημα που μεσολάβησε από την αποστολή του παραπάνω εγγράφου του Συνηγόρου του Πολίτη, τα ήδη υφιστάμενα προβλήματα έχουν επιταθεί και καθίσταται ορατό το ενδεχόμενο της αιφνίδιας ανατροπής της οικονομικής κατάστασης των συγκεκριμένων οικογενειών, ως μη όφειλαν, εξ αιτίας ολιγωρίας που βαρύνει αποκλειστικά την Διοίκηση, ο Συνήγορος του Πολίτη προτείνει να διερευνηθεί το ενδεχόμενο, μέσω νομοθετικής πρωτοβουλίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, να μην αναζητηθούν τα όποια αναδρομικά ποσά προκύψουν, τα οφειλόμενα σε αχρεωστήτες καταβολές, για τις οποίες όμως, ουδεμία ευθύνη φέρουν οι συνταξιούχοι, οι οποίοι άλλωστε, ως εκ της θέσης τους, ευλόγως λογίζονται και ως καλοπίστως εισπράξαντες.

Όμως οι επιπτώσεις συγκεκριμένων παραλείψεων της Διοίκησης, οι οποίες είχαν καθ' όλο το διατρέξαν διάστημα εντοπιστεί, δεν είναι αποδεκτό να βαρύνουν του ίδιους τους πολίτες, και εν προκειμένω τους συνταξιούχους, και μάλιστα με ιδιαίτερα επαχθή τρόπο όπως αποτελεί η εφάπαξ ή επί μακρόν χρόνο, αναζήτηση, μέσω μείωσης των συντάξεών τους.

6 Αντιμετώπιση αιτημάτων προσμέτρησης χρόνου ασφάλισης όσων έχουν καταστεί συνταξιούχοι πριν την ισχύ του ν.4387/2016

Σχετικά έγγραφα του Συνηγόρου του Πολίτη

- Τα υπ' αριθ. 266004/56430/14-10-2022 και 266004/54888/10-11-2023 έγγραφα του Συνηγόρου του Πολίτη προς τη Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Ασφάλισης και Διεύθυνση Παροχών Κύριας Σύνταξης-Τμήμα Διαδοχικής Ασφάλισης του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (Συνημ. 8 & 9)

Ο Συνήγορος του Πολίτη έγινε αποδέκτης αναφορών πολιτών που συνταξιοδοτήθηκαν πριν την έναρξη ισχύος του ν. 4387/2016 και ζητούν συνυπολογισμό χρόνου ασφάλισης, π. φορέα κοινωνικής ασφάλισης που εντάχθηκε στον Ενιαίο Φορέα

Κοινωνικής Ασφάλισης νυν Ηλεκτρονικό Εθνικό Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης, με τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης και οι αιτήσεις τους παραμένουν εκκρεμείς επί μακρό χρόνο. Με τις αιτήσεις αυτές ζητούν να συνυπολογιστεί χρόνος ασφάλισης που δεν είχαν ζητήσει κατά την αρχική αίτησή τους για συνταξιοδότηση ή τον είχαν ζητήσει αρχικά και μεταγενέστερα παραιτήθηκαν αυτού, καθώς και να αξιοποιηθεί ο παράλληλος χρόνος ασφάλισής τους που δεν λήφθηκε υπόψη κατά τη συνταξιοδότηση.

Η ανάγκη αντιμετώπισης των ανωτέρω αιτημάτων έχει τεθεί από το Τμήμα Νομοθεσίας Συντάξεων Διαδοχικής Ασφάλισης του e-ΕΦΚΑ στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης με επαναλαμβανόμενα έγγραφα (α.π. Γ23/9/12-7-2018, Γ23/3/23-7-2019, 194145/27-8-2020, 166267/09-04-2022)

Η Αρχή απέστειλε τα σχετικά έγγραφα προκειμένου να τονίσει την ανάγκη αντιμετώπισης των επί μακρό χρόνο εκκρεμών αιτημάτων. Σε απάντηση του α.π. 266004/56430/14-10-2022 εγγράφου μας λάβαμε το με αριθ. Φ.80000/Δ17/57135/12-6-2023 έγγραφο του Τμήματος Δ΄ Διαδοχικής Ασφάλισης της Δ/σης Παροχών Κύριας Σύνταξης του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης σύμφωνα με το οποίο η εφαρμογή των διατάξεων της διαδοχικής ασφάλισης δηλώνεται κατά την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησης, στον τελευταίο φορέα στον οποίο υπαγόταν ο ασφαλισμένος, με την οποία επιλέγει τον συνυπολογισμό του διαδοχικού χρόνου προκειμένου να αξιοποιηθεί για την εξεύρεση των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης με τις οποίες θεμελιώνεται συνταξιοδοτικό δικαίωμα και να ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό της σύνταξης. Συνεπώς, σύμφωνα με το συγκεκριμένο έγγραφο δεν είναι δυνατή μετά την οριστική συνταξιοδότηση, η προσμέτρηση χρόνου διαδοχικής ασφάλισης ο οποίος διανύθηκε πριν τη συνταξιοδότηση και ο οποίος ήταν γνωστός κατά τον χρόνο υποβολής της, δεδομένου ότι το συνταξιοδοτικό δικαίωμα έχει κριθεί.

Ωστόσο, όπως υποστηρίζει ο Συνήγορος του Πολίτη με το υπ' αριθμ. πρωτ. 266004/54888/10-11-2023 έγγραφο, το οποίο και επισυνάπτουμε, κατόπιν μελέτης της υφιστάμενης νομοθεσίας και νομολογίας, της ασφαλιστικής πρακτικής των φορέων κοινωνικής ασφάλισης πριν την ένταξη στον e-ΕΦΚΑ και της πληροφόρησης που έλαβε η Αρχή από το Τμήμα Νομοθεσίας και Συντάξεων του e-Ε.Φ.Κ.Α. αλλά και εμπλεκόμενους πολίτες, η διαδοχική ασφάλιση, πριν και μετά την ισχύ του ν.4387/2016 έχει ως σκοπό τη διατήρηση των δικαιωμάτων που απορρέουν από την κοινωνική ασφάλιση σε περίπτωση μεταβολής του ασφαλιστικού φορέα. Αποτελεί δικαίωμα του ασφαλισμένου, ο οποίος μπορεί να επιδιώξει και αυτοτελή από κάθε ασφαλιστικό οργανισμό συνταξιοδότηση, και για το λόγο αυτό χωρεί πάντοτε ύστερα από σχετικό αίτημα του πολίτη, από το οποίο δύναται να παραιτηθεί.

Σημειώνεται επίσης ότι, από τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης δεν υπαγορεύεται ρητά η ενάσκηση του δικαιώματος σε δεδομένη χρονική στιγμή και δεν τίθενται χρονικοί περιορισμοί στην άσκησή του. Τούτο έρχεται σε αντίθεση με την αριθ. Φ.1500/οικ.13016/562/12-11-2020 εγκύκλιο της ΓΓΚΑ, η οποία χωρίς καμία παραπομπή σε διάταξη νόμου αναφέρει ότι «η προσμέτρηση χρόνου ασφάλισης σε μεταγενέστερο της συνταξιοδότησης χρονικό σημείο δεν είναι δυνατή, καθώς η δήλωση είναι δεσμευτική για τον ασφαλισμένο».

Τέλος, επισημάνθηκε η πρακτική των π. φορέων κοινωνικής ασφάλισης, πριν την ένταξη τους στον ΕΦΚΑ, οπότε έκαναν δεκτά αιτήματα πολιτών για συνυπολογισμό χρόνου ασφάλισης σε χρόνο μεταγενέστερο της συνταξιοδότησης, εφόσον όμως ο ασφαλιστικός χρόνος του οποίου ζητείτο η προσμέτρηση δεν θα οδηγούσε σε μεταβολή του απονέμοντα τη σύνταξη φορέα, με τα εξ αυτού του συνυπολογισμού βελτιωμένα οικονομικά αποτελέσματα να ανατρέχουν στη χρονική στιγμή της νέας αίτησης.

Πρόταση Συνηγόρου του Πολίτη

Κατόπιν τούτου ο Συνήγορος του Πολίτη προτείνει,

1. Να υπάρχει δυνατότητα συνυπολογισμού κάθε ασφαλιστικού χρόνου σε ύστερο χρόνο σε σχέση με την αρχική αίτηση συνταξιοδότησης, ακόμη και εάν οριστικοποιήθηκε η παροχή ή/και εάν μεταβάλλεται ο ασφαλιστικός φορέας. Συνεπώς, χρόνος ασφάλισης που δεν είχε αρχικώς ζητηθεί, είτε λόγω άγνοιας ή εσφαλμένης πληροφόρησης/καθοδήγησης από υπηρεσίες του ταμείου, είτε για λόγους αποφυγής καθυστερήσεων, οφειλόμενων στη χρονοβόρα διαδικασία εφαρμογής των διατάξεων διαδοχικής ασφάλισης, θα μπορούσε να συμπεριληφθεί άμεσα, ιδίως εάν εξ αυτού του λόγου δεν αλλάζει ο απονέμων τη σύνταξη φορέας. Η δυνατότητα αυτή υπηρετεί τον σκοπό της διαδοχικής ασφάλισης και ανταποκρίνεται στη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη των διοικουμένων.

2. Στις περιπτώσεις αιτήσεων που θα μετέβαλαν τον απονέμοντα τη σύνταξη φορέα να επανεξεταστεί η δυνατότητα του συνυπολογισμού, και για αυτές τις περιπτώσεις - ενδεχομένως με την προσθήκη ρήτρας συμπλήρωσης του ηλικιακού ορίου του πρώην φορέα κοινωνικής ασφάλισης ασφαλιστικός χρόνος του οποίου δεν συνυπολογίσθηκε αρχικά - κατά το χρόνο υποβολής του μεταγενέστερου αιτήματος προσμέτρησης του χρόνου αυτού.

3. Σε κάθε περίπτωση, ελλείψει ενιαίου κανονισμού παροχών, να παρέχεται εξ αρχής αποδεδειγμένα πλήρης ενημέρωση των υποψηφίων συνταξιούχων από τον e-ΕΦΚΑ, για την εξεύρεση των βέλτιστων λύσεων αναφορικά με το συνταξιοδοτικό τους δικαίωμα, προκειμένου κάθε ασφαλισμένος κατά την επέλευση του ασφαλιστικού κινδύνου να αξιοποιεί όλους τους χρόνους ασφάλισης και να λαμβάνει τη βέλτιστη σύνταξη, χωρίς περιορισμούς στην αξιοποίηση χρόνου ασφάλισης - παράλληλου και διαδοχικού - και χωρίς περιορισμούς ως προς την επίκληση χρόνου ασφάλισης σε μεταγενέστερο στάδιο.

7 Προσμέτρηση ημερών εργασίας για εργασία που πραγματοποιήθηκε μετά τη συνταξιοδότηση

Σχετικό έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη

- Το με αριθμ. πρωτ. 336073/32749/6.7.2023 έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη προς τις Γενικές Διευθύνσεις Συντάξεων, Πληροφορικής & Επικοινωνιών του e – ΕΦΚΑ (Συνημ. 10)

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του έχει δεχτεί και ερευνήσει σημαντικό αριθμό αναφορών συνταξιούχων, οι οποίοι για ένα διάστημα μετά τη συνταξιοδότησή τους ανέλαβαν εργασία και ζητούν την παρέμβαση της Αρχής επειδή οι αιτήσεις τους για την προσμέτρηση και αξιοποίηση των ημερών εργασίας που πραγματοποιήθηκαν μετά τη συνταξιοδότησή τους παραμένουν επί πολύ μεγάλο διάστημα σε εκκρεμότητα (**που σε ορισμένες περιπτώσεις προσεγγίζει ή και ξεπερνά τη δεκαετία**).

Τα αιτήματα των συνταξιούχων δεν έχουν ακόμη ικανοποιηθεί, λόγω της μη υλοποίησης, μέχρι σήμερα, της μηχανογραφικής εφαρμογής και ενώ για το συγκεκριμένο ζήτημα ο Συνήγορος του Πολίτη διαμεσολαβεί από το 2021, δεν είχε γνωστοποιηθεί στην Αρχή από τον φορέα σαφής ορίζοντας ολοκλήρωσης.

Για το επί μακρόν εκκρεμές αυτό ζήτημα, ο Συνήγορος του Πολίτη απηύθυνε στον e-ΕΦΚΑ, την με αριθμ. πρωτ. 336073/32749/6.7.2023 πορισματική επιστολή με θέμα, «*Προσμέτρηση ημερών εργασίας που πραγματοποιήθηκαν μετά την συνταξιοδότηση*», με την οποία τονίζεται η ανάγκη για την συντομότερη δυνατή ολοκλήρωση και υλοποίηση του λογισμικού για την προσμέτρηση του συγκεκριμένου χρόνου ασφάλισης, είτε, σε διαφορετική περίπτωση, και μέχρι την οριστική ολοκλήρωση του μηχανογραφικού προγράμματος, την αναζήτηση εναλλακτικών τρόπων αντιμετώπισης όπως είναι η «χειρόγραφη διαδικασία» από την αρμόδια Τοπική Διεύθυνση του e- ΕΦΚΑ.

Σε απάντηση της προαναφερθείσας με αριθμ. πρωτ. 336073/32749/6.7.2023, επισυναπτόμενης επιστολής μας, έχουμε ενημερωθεί από το Τμήμα Διοικητικής Μέριμνας της Γενικής Διεύθυνσης Συντάξεων για τα ακόλουθα :

α) Από το Τμήμα Σχεδιασμού και Συντονισμού της Δ/σης Σχεδιασμού, Συντονισμού & Ασφάλειας ότι: «αποφασίστηκε για την ορθότερη διαχείριση η διάσπαση του αιτήματος σε τρεις επιμέρους υλοποιήσεις, ανά επιχειρησιακό αντικείμενο: 1. Συντάξεων και Συντάξεων Δημοσίου Τομέα 2. Επικουρικής Ασφάλισης & Εφάπαξ Παροχών 3. Διεθνών Συνεργασιών.

Σε συνέχεια των ανωτέρω, τα αντίστοιχα αιτήματα διαμορφώθηκαν και απεστάλησαν στην Ανάδοχο έργου της Σύμβασης ΦΠΥ 87/21 τη Δευτέρα 24.07.2023, για εκκίνηση σχεδιασμού (σχεδιασμός λύσης, χρονοδιάγραμμα, εκτίμηση απαιτούμενων πόρων), ανάθεση και μετέπειτα υλοποίηση της ζητούμενης λειτουργικότητας.

Σχετικά με την εξέλιξη εκκρεμών υποθέσεων αναφέρεται ότι η Γενική Διεύθυνση Πληροφορικής και Επικοινωνιών είναι αποδέκτης πλήθους αιτημάτων υλοποίησης λειτουργικότητας στο πληροφοριακό σύστημα του Φορέα για την κάλυψη επιχειρησιακών αναγκών. Δεδομένου ότι, οι πόροι (τόσο εσωτερικής υλοποίησης όσο και ανάθεσης σε εξωτερικούς αναδόχους) είναι πεπερασμένοι, τα αιτήματα προτεραιοποιούνται σε συνεργασία με τη Διοίκηση του Φορέα, λαμβάνοντας υπόψη το αντικείμενο - ωριμότητα αυτών καθώς και την εξέλιξη του έργου υλοποίησης του νέου ΟΠΣ του Φορέα.

Ειδικότερα, ως προς το έργο υλοποίησης του νέου ΟΠΣ του Φορέα, επισημαίνεται ότι η σχετική σύμβαση υπεγράφη στις 28.04.2023, με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0» και έχει χρονοδιάγραμμα υλοποίησης 30 μήνες. Το νέο ΟΠΣ του Φορέα θα υποστηρίξει μηχανογραφικά το σύνολο των επιχειρησιακών λειτουργιών του Φορέα».

β) Από τη Δ/ση Νομοθεσίας Συντάξεων (α.π.478644/11-10-2023 έγγραφο) ότι, «Κατόπιν της μη ένταξης του εν λόγω αιτήματος³ στο έργο 1000-51 αλλά και την ένταξή του σε νέο έργο, για το οποίο έχει αποδοθεί από την Ανάδοχο Εταιρεία ο ειδικός κωδικός διαχείρισης 2000-246, έχουν πραγματοποιηθεί οι απαραίτητες και προβλεπόμενες ενέργειες. Συγκεκριμένα, και σύμφωνα με τα αρ.πρωτ.388968/10-08-2023 και 390393/11-08-2023 έγγραφα των Τμημάτων Ανάπτυξης και Συντήρησης Εσωτερικών Εφαρμογών Πληροφορικής αλλά και Σχεδιασμού και Συντονισμού αντίστοιχα, έχουν γίνει παρατηρήσεις επί της Προμελέτης της αναδόχου εταιρείας για το συγκεκριμένο έργο και αναμένεται νέα υποβληθείσα επικαιροποιημένη Προμελέτη, στα χρονικά πλαίσια που ορίζονται από τη σύμβαση παροχής υπηρεσιών ΦΠΥ 87/21».

Πρόταση του Συνηγόρου του Πολίτη

Από το προεκτεθέν ιστορικό προκύπτει ότι το ζήτημα παραμένει σε εκκρεμότητα ενώ η τόσο μεγάλη καθυστέρηση διεκπεραίωσης αυτής της κατηγορίας αιτημάτων των συνταξιούχων κλονίζει την εμπιστοσύνη των πολιτών οι οποίοι αναμένουν την ικανοποίηση του δικαιώματός τους επί σειρά ετών χωρίς σαφή ορίζοντα ολοκλήρωσης.

Τούτων δοθέντων ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ότι θα πρέπει να ληφθεί άμεσα η απαραίτητη μέριμνα για την συντομότερη δυνατή ολοκλήρωση της όλης διαδικασίας και κατ' επέκταση η διεκπεραίωση των σχετικών αιτημάτων των συνταξιούχων.

Σε διαφορετική περίπτωση, και δεδομένου ότι οι χρόνοι αναμονής και ικανοποίησης των αιτημάτων των συνταξιούχων ξεπερνούν κάθε εύλογο χρόνο αναμονής, ο Συνήγορος του Πολίτη έχει ζητήσει, μέχρι την οριστική διευθέτηση των σχετικών εκκρεμοτήτων - να

³ σ.σ. δηλ. την αξιοποίηση του χρόνου ασφάλισης μετά τη συνταξιοδότηση σύμφωνα με το άρθρο 20 παρ. 4 του ν.4387/2016, όπως ίσχυσε με το ν.4554/2018 και το άρθρο 27 του ν.4670/2022.

αναζητηθούν και να ακολουθηθούν άμεσα εναλλακτικοί τρόποι αντιμετώπισης όπως είναι η προαναφερθείσα ανωτέρω «χειρόγραφη διαδικασία» από την αρμόδια Τοπική Διεύθυνση του e – ΕΦΚΑ.

8 Καταβολή ποσών επιδομάτων λόγω αναπηρίας σε κληρονόμους που λόγω διοικητικής αστοχίας δεν καταβλήθηκαν στους αρχικούς δικαιούχους εν ζωή

Σχετικά έγγραφα Συνηγόρου του Πολίτη

- Το Υπ' αριθμ. 346820/12385/11.3.2024 έγγραφο προς Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (Συνημ. 11)
- Το υπ' αριθμ 338299/48985/11.10.2023 έγγραφο προς e-ΕΦΚΑ (Συνημ. 12)

Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει λάβει κατ' επανάληψη αναφορές πολιτών στις οποίες ανακύπτει το ζήτημα της απώλειας ποσών επιδομάτων λόγω αναπηρίας λόγω της μεγάλης καθυστέρησης στην ολοκλήρωση της απαιτούμενης διοικητικής διαδικασίας. Οι διοικητικές αδυναμίες σε συνδυασμό με την απουσία ευνοϊκής για τους πολίτες ερμηνείας του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου και με την εφαρμογή γενικών διατάξεων αστικού/κληρονομικού δικαίου, οδηγούν στην αποστέρωση της επιδοματικής ενίσχυσης των οικογενειών των ατόμων με αναπηρία που έχουν επιφορτιστεί με την υποστήριξη των μελών τους με αναπηρία με δικά τους οικονομικά μέσα σε αναπλήρωση του κενού της ακριβόχρονης κρατικής υποχρέωσης προστασίας της αναπηρίας σε αντίθεση με την ειδική συνταγματική επιταγή (άρθρο 21 παρ. 3 και 6Σ).

Κεντρικός στόχος στην προστασία των ατόμων με αναπηρία είναι η ενίσχυση της συμμετοχής τους και η διευκόλυνση της προσβασιμότητάς τους, ώστε μαζί με την επάρκεια ιατρικών υπηρεσιών να επιτυγχάνεται η διαβίωσή τους με ισότιμους όρους και με αξιοπρέπεια. Οι στόχοι αυτοί τίθενται στις προβλέψεις της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία που κυρώθηκε με το πρώτο άρθρο του Ν. 4074/2012. Περαιτέρω, τα άτομα με αναπηρία έχουν δικαίωμα μεταξύ άλλων σε εισοδηματική στήριξη που διασφαλίζει αξιοπρεπή διαβίωση, σύμφωνα με τη Διοργανική Διακήρυξη για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων (2017/C 428/09).

Με το γενικό έγγραφο e-ΕΦΚΑ υπ' αριθμ. πρωτ. Σ30/6/249278/18.5.2023 στο οποίο επισημαίνεται ότι με τη νέα διαδικασία πιστοποίησης αναπηρίας μέσω της Εθνικής Πύλης Αναπηρίας εκδίδεται μια ενιαία ιατρική γνωμάτευση (ΓΑΠΑ) που ο πολίτης μπορεί να χρησιμοποιήσει σε οποιοδήποτε φορέα και για οποιαδήποτε παροχή επιθυμεί να λάβει, χωρίς να χρειάζεται παραπεμπτικό από τον φορέα που χορηγεί την παροχή. Στις περιπτώσεις που ο δικαιούχος, άτομο με αναπηρία, δεν έχει υποβάλει αίτηση στον φορέα για την παροχή σύνταξης ή επιδόματος, γιατί ο θάνατος επήλθε στο στάδιο αναμονής για την έκδοση της γνωμάτευσης της υγειονομικής επιτροπής είτε μετά από την έκδοση αυτής και εντός του διαστήματος των τεσσάρων μηνών ή και μετά την παρέλευση απράκτου αυτού, τυχόν αξιώσεις των κληρονόμων θεωρούνται άνευ αντικειμένου «λόγω μη αναγνωρισμένου με διοικητική πράξη (απόφαση) δικαιώματος». Σύμφωνα με το εν λόγω έγγραφο θεωρείται ότι η κατάθεση αιτήματος για τη χορήγηση παροχής είναι δυνατόν να υποβληθεί οποτεδήποτε, ακόμα και την ίδια ημέρα που υποβλήθηκε η αίτηση στην «Εθνική Πύλη Αναπηρίας».

Πρόταση Συνηγόρου του Πολίτη

Ο Συνήγορος επισημαίνει ότι δεν υφίσταται πάντα η συνείδηση ότι οι δύο αιτήσεις απευθύνονται σε δύο διαφορετικές υπηρεσίες e-ΕΦΚΑ και ΚΕΠΑ και η εσφαλμένη εντύπωση των πολιτών δικαιολογείται από το γεγονός ότι το ΚΕΠΑ λειτουργεί στο πλαίσιο του e-ΕΦΚΑ,

με συνέπεια οι πολίτες να μην αντιλαμβάνονται την αναγκαιότητα δύο χωριστών αιτήσεων, ενώ η διάρκεια ολοκλήρωσης της απαιτούμενης διοικητικής διαδικασίας για την έκδοση γνωμάτευσης υγειονομικής επιτροπής ΚΕΠΑ είναι συνήθως πολύμηνη με αρκετά μεγάλες καθυστερήσεις. Λόγω της ηλικίας και της κατάστασης υγείας των πολιτών είναι απαραίτητη σε πολλές περιπτώσεις η εξέτασή τους κατ' οίκον, ή η εξέταση από περισσότερες από μια υγειονομικές επιτροπές λόγω πολυαναπηρίας, διαδικασίες που δεν ολοκληρώνονται συνήθως γρήγορα, λόγω της ανεπάρκειας στη λειτουργία των εμπλεκόμενων υπηρεσιών.

Ο Συνήγορος του Πολίτη επισημαίνει ότι η εισαγωγή της ηλεκτρονικής διαδικασίας χορήγησης παροχών αναπηρίας μέσω της ανάπτυξης της εφαρμογής της πλατφόρμας της Εθνικής Πύλης Αναπηρίας αλλά και το θεσμικό πλαίσιο όπως διαμορφώθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 103 παρ. 10 ν. 4961/2022, βάσει του οποίου προηγείται η αίτηση για εξέταση από υγειονομική επιτροπή ΚΕΠΑ και έπεται η αίτηση στον φορέα χορήγησης της κοινωνικής παροχής λόγω αναπηρίας, πχ e-ΕΦΚΑ, αφήνει ρυθμιστικό κενό στην περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος αποβιώσει κατά τη διάρκεια της διαδικασίας εξέτασης και έκδοσης γνωμάτευσης από την υγειονομική επιτροπή ΚΕΠΑ ή μετά την έκδοση αυτής και εντός του προβλεπόμενου χρονικού διαστήματος για την κατάθεση αίτησης στο φορέα χορήγησης παροχής.

Ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ότι στις περιπτώσεις θανάτων των άμεσα δικαιούχων θα πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια για την αντιμετώπιση του νομοθετικού κενού και για την κάλυψη της πραγματικής ανάγκης να αποκατασταθεί η σοβαρή οικονομική απώλεια που βαρύνει τελικά τις οικογένειές τους και να ακολουθηθεί η ερμηνεία και η διοικητική πρακτική που θα εξασφαλίσει την υλοποίηση των επιταγών του Συντάγματος για την κοινωνική προστασία των ατόμων με αναπηρία.

Θεωρούμε δηλαδή ότι στις περιπτώσεις αυτές υφίσταται η εκπεφρασμένη δήλωση βούλησης των θανόντων για τη χορήγηση επιδομάτων, με την αίτησή τους στην Εθνική Πύλη Αναπηρίας και ότι θα πρέπει να αναγνωριστεί ως άσκηση αιτήματος των θανόντων και δήλωση της πραγματικής βούλησής τους για τη χορήγηση των προβλεπόμενων παροχών λόγω αναπηρίας η αίτηση για την εξέτασή τους από την υγειονομική επιτροπή ΚΕΠΑ μέσω της Εθνικής Πύλης αναπηρίας.